

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

Інна САВИЦЬКА

_____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Протокол № 10 від 18.05.2023 р.

Завідувачка кафедри

_____ Валентина КУЛЬТЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Соціальна робота»

_____ Ірина ДЕМЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань:

23 Соціальна робота

Спеціальність:

231 – «Соціальна робота»

Факультет

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробники:

канд. філос. н, доц., Савицька І. М.

канд. філос. н, доц., Гейко С. М.

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Освітній ступінь, галузь знань, спеціальність		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	23 – Соціальна робота	
Спеціальність	231 – «Соціальна робота»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	240	
Кількість кредитів ECTS	8	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	3
Семестр	4	5
Лекційні заняття	30	8
Практичні, семінарські заняття	30	8
Самостійна робота	180	224
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	8	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія» є створення умов для самостійного осмислення студентами існування та розвитку природного і соціального світу, формоутворень культури і пізнання, людини та її сутності. Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети. Філософія – це не стільки результат, що закріплюється у формі чітких і виважених положень, скільки процес, якому належить навчитись. Це вміння мислити можна здобути лише у процесі філософської освіти через діалог із мислителями минулого та сучасності, через діалог студента та викладача. Курс релігієзнавства дає можливість студенту змінити стихійне ставлення до релігії свідомим, сприяє оволодінню досягненнями світової та вітчизняної культури і виваженого ставлення до релігійних переконань інших людей, утверджує гуманістичні цінності, він спрямований на соціальне і моральне вдосконалення суспільства і людини.

Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України, економічною теорією тощо. Знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих, економічних та технічних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни: надання знань з філософії як вищого теоретичного світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їхньої взаємодії; формування системи знань про релігійні феномени, закони і механізми виникнення і функціонування релігії, її основні типи і форми; світоглядно-методологічна підготовка студентів; формування у них філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення дисципліни: вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; вивчення структури релігієзнавства, його понятійного апарату, основних етапів розвитку релігії та релігієзнавства; засвоєння імен засновників релігійних систем, відомих богословів, релігієзнавців, основного змісту священних писань; набуття вміння застосовувати здобуті знання для аналізу різноманітних суспільних явищ та в ситуаціях світоглядного вибору.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК1).
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 3).
- Здатність планувати та управляти часом (ЗК5).
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК10).

- Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми (ЗК11).

Програмні результати навчання (ПРН):

- Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами (ПРН1).
- Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми та формулювати пропозиції щодо шляхів покращення соціальних ситуацій, вирішення проблем, що призвели до складних життєвих ситуацій (ПРН4).

Програма пропонує студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем, знайомить студентів із наявними філософськими концепціями в їх поліфонічному і плюралістичному звучанні, яке допомагає альтернативному сприйняттю і осмисленню буття.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія»

для повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	лекції	практ	с.р.	Усього	лекції	практ	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії									
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	1	10	2	2	6	8	2	2	4
Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 5. Німецька класична філософія	5	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 6. Некласична філософія XIX-XXI ст.	6	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 7. Українська філософія	7	10	2	2	6	8	-	-	8
Разом за змістовим		70	14	14	42	56	2	2	52

модулем 1.									
РЕЛІГІЄЗНАВСТВО. Модуль 2. Релігія у філософському вимірі. Релігії в Україні									
Тема 8. Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання	1	10	2	2	6		1		
Тема 9. Релігія як предмет філософського осмислення	2	10	2	2	6		1	1	
Тема 10. Релігія як духовний феномен і суспільне явище	3	10	2	2	6				
Тема 11. Вільнодумство	4	10	2	2	6				
Теми 12-13. Релігія в духовному житті українців. Свобода совісті та її правове регулювання в Україні.	5 6	20	4	4	12				
Тема 14. Ранні форми релігій.	7	10	2	2	6				
Тема 15. Національні релігії	8	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем 2.		80	16	16	48		2	2	56
ФІЛОСОФІЯ. Модуль 3. Філософські виміри людського буття									
Тема 16. Онтологія. Філософське розуміння світу.	8	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 17. Філософська антропологія. Людина як предмет філософського дослідження	9	10	2	2	6				
Тема 18. Гносеологія. Пізнавальна	10	10	2	2	6		0,5	0,5	

активність людини									
Тема 19. Логіка. Поняття як форма мислення.	11	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 20. Судження – складна форма мислення.	12	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 21. Умовиводи. Логічні основи теорії аргументації.	13	10	2	2	6				
Тема 22. Соціальна філософія: суспільство як соціальна система	14	10	2	2	6				
Тема 23. Філософія соціальної роботи.	15	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем 3.		80	16	16	48		2	2	56
РЕЛІГІЄЗНАВСТВО. Модуль 4. Світові релігії та неорелігійні рухи									
Тема 24. Буддизм	9	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 25. Християнство	10	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 26. Православ'я	11	10	2	2	6				
Тема 27. Католицизм	12	10	2	2	6				
Тема 28. Протестантизм	13	10	2	2	6				
Тема 29. Іслам	14	10	2	2	6		0,5	0,5	
Тема 30. Нові неорелігійні рухи	15	10	2	2	6		0,5	0,5	
Разом за змістовим модулем 4.		70	14	14	42		22	2	56
Усього годин		240	30	30	180	240	8	8	224

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ФІЛОСОФІЯ. Філософська пропедевтика.	2
2	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія XIX-XXI ст.	2
7	Українська філософія	2
8	Онтологія. Філософське розуміння світу	2
9	Філософська антропологія. Людина як предмет філософського дослідження	2
10	Гносеологія. Пізнавальна активність людини	2
11	Логіка. Поняття як форма мислення.	2
12	Судження – складна форма мислення.	2
13	Умовиводи. Логічні основи теорії аргументації.	2
14	Соціальна філософія: суспільство як соціальна система	2
15	Філософія соціальної роботи	2
1	РЕЛІГІЗНАВСТВО. Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання	2
2	Релігія як предмет філософського осмислення	2
3	Релігія як духовний феномен і суспільне явище	2
4	Вільнодумство	2
5-6	Релігія в духовному житті українців. Свобода совісті та її правове регулювання в Україні.	4
7	Ранні форми релігій.	2
8	Національні релігії	2
9	Буддизм	2
10	Християнство	2
11	Православ'я	2
12	Католицизм	2
13	Протестантизм	2
14	Іслам	2
15	Нові неорелігійні рухи	2
	Разом	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ФІЛОСОФІЯ. Філософська пропедевтика.	6
2	Філософія Давнього світу. Філософія Середньовіччя та Відродження	6
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	6
4	Філософія Нового часу та Просвітництва. Німецька класична філософія	6

5	Німецька класична філософія	6
6	Некласична філософія XIX-XXI ст.	6
7	Українська філософія	6
8	Онтологія. Філософське розуміння світу	6
9	Філософська антропологія. Людина як предмет філософського дослідження	6
10	Гносеологія. Пізнавальна активність людини	6
11	Логіка. Поняття як форма мислення.	6
12	Судження – складна форма мислення.	6
13	Умовиводи. Логічні основи теорії аргументації.	6
14	Соціальна філософія: суспільство як соціальна система	6
15	Філософія соціальної роботи	6
1	РЕЛІГІЄЗНАВСТВО. Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання	6
2	Релігія як предмет філософського осмислення	6
3	Релігія як духовний феномен і суспільне явище	6
4	Вільнодумство	6
5-6	Релігія в духовному житті українців. Свобода совісті та її правове регулювання в Україні.	6
7	Ранні форми релігій.	6
8	Національні релігії	6
9	Буддизм	6
10	Християнство	6
11	Православ'я	6
12	Католицизм	6
13	Протестантизм	6
14	Іслам	6
15	Нові неорелігійні рухи	6
	Разом	180

7. Зразки контрольних питань для визначення рівня засвоєння знань студентами

ФІЛОСОФІЯ

1. Поняття світогляду та етапи його формування.
2. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний та філософський.
3. Структура філософії та функції філософії.
4. Порівняльна характеристика східного та західного типів філософування.
5. Натурфілософська проблематика античних філософських шкіл досократичного періоду (Мілетська, Елейська, Піфагорейська, школа атомістів).
6. Філософія Сократа.
7. Світ ідей та світ речей у філософії Платона. Погляди на суспільство та державу.
8. Вчення Арістотеля про матерію, форму та пізнання; про людську душу; про державу.
9. Філософські напрямки еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм та неоплатонізм.
10. Загальні засади християнської філософії.
11. Патристика як напрям середньовічної філософії. Філософська позиція А. Августина як представника християнської патристики.

12. Особливості схоластичної філософії. Проблема загальних понять (універсалій) у філософії номіналізму й реалізму.

13. Містика як напрям середньовічної філософії.

14. Гуманістичні ідеали філософської думки епохи Відродження.

15. Соціально-політичні утопії доби Відродження.

16. Основні філософські проблеми Нового часу. Емпіризм (Ф.Бекон, Д. Локк, Д.Берклі, Д. Юм).

17. Загальна характеристика класичного раціоналізму Нового часу: основні персоналії і проблеми (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Ляйбніц).

18. Французьке Просвітництво: основні ідеї та персоналії.

19. Новизна гносеологічних та етичних уявлень Канта.

20. Принципи побудови філософської системи та діалектичний метод Г. Гегеля.

21. Філософська антропологія Л. Фюєрбаха.

22. Вихідні положення філософії марксизму. Проблема відчуження в марксизмі.

23. Тенденції розвитку некласичної філософії («філософії життя», екзистенціалізм, фрейдизм).

24. Раціоналістичний напрям сучасної філософії. Філософія позитивізму.

25. Особливості та основні етапи розвитку філософської думки в Україні.

Філософські погляди Г. С. Сковороди.

26. Проблема буття у філософії.

27. Проблематика суб'єкта й об'єкта пізнання. Філософське розуміння поняття «істина».

28. Логіка. Наукове пізнання.

29. Поняття соціальної філософії. Природа суспільства у філософській традиції.

29. Поняття філософської антропології. Людина як соціокультурний проект: історико-філософський екскурс.

30. Філософія соціальної роботи: аксіологічні підстави та морально-етичні виміри.

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

1. Релігієзнавство як специфічна галузь гуманітарного знання.

2. Специфіка і зміст релігійного світогляду.

3. Основні філософські концепції походження релігії. Основні богословські теорії походження релігії.

4. Походження релігії. Історичні форми і типи релігій.

5. Основні елементи і структура релігії.

6. Функції та роль релігії в суспільстві.

7. Класифікація релігій.

8. Первісні форми вірувань.

9. Релігія давніх цивілізацій.

10. Загальні риси національних релігій.

11. Дохристиянські вірування прадавніх слов'ян.

12. Релігії народів Індії: індуїзм, джайнізм.

13. Конфуціанство і даосизм.

14. Іудаїзм як перша монотеїстична релігія.

15. Буддизм як перша світова релігія.

16. Основні напрями буддизму.

17. Філософія та етика буддизму.

18. Соціально-економічні та історичні умови виникнення християнства.

19. Християнство: загальна характеристика віровчення та культу.

20. Біблія як Святе Письмо та історично-літературна пам'ятка.

21. Православ'я: загальна характеристика.

22. Католицизм: загальна характеристика.

23. Історія виникнення і загальні засади протестантизму .

24. Історія виникнення і розповсюдження ісламу. Основи віровчення і культу в ісламі.
25. Коран – священна книга мусульман.
26. Характеристика головних напрямів ісламу.
27. Сучасні нетрадиційні релігії.
28. Релігії в Україні.
29. Вільнодумство, причини виникнення. Історичні форми вільнодумства. Сучасне вільнодумство. Атеїзм.
30. Свобода совісті: зміст поняття, історія становлення, сучасні форми реалізації.

Зразки тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

<i>Екзаменаційні питання</i>	
1. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний та філософський	
2. Специфіка і зміст релігійного світогляду	
<i>Тестові завдання різних типів</i>	
Питання 1. Яке визначення філософії є недостатньо повним?	
1	світогляд – це форма самосвідомості особистості та суспільства;
2	світогляд – це сума знань про світ;
3	світогляд – це здоровий глузд;
4	світогляд – це інтегральне духовне утворення, що спонукає до практичної дії.
Питання 2. Антична філософія:	
1	автономна щодо інших сфер суспільного життя;
2	відкрита та доступна для всіх громадян;
3	розвивається стихійно;
4	носить сакральний характер.
Питання 3. У Новий час філософія є:	
1	замкненою системою знань;
2	відкритою системою знань;
3	носить сакральний характер;
4	розгалуженою системою знань.
Питання 4. Співвіднесіть філософський напрям та його представників.	
1.Л.да Вінчі;	А) натурфілософія;
2.М.Кузанський;	Б) структуралізм;
3.М.Фуко;	В) постпозитивізм;
4.Л.Лаудан;	Г) герменевтика.
Питання 5. Вкажіть історичну форму світогляду, з якого виростає світогляд релігійний:	
1.Філософський	
2.Науковий	
3.Релігійний	
4.Міфологічний	

Питання 6. Приналежність до будь-якої церкви, релігійної організації, яка має своє вівровчення, культову практику та організаційну структуру – це ... (у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом)

8. Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда, дискусія, полеміка.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача, презентації.

9. Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль – опитування

Тематичний контроль – написання тематичних тестових та модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль – екзамен

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 26.04.2023 р. протокол № 10.

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}**(до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}**(до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}***

11. Методичне забезпечення

1. Філософія (СР) <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3919>

2. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. – 24 с.

3. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Посібник. – К.: Академвидав, 2007.

4. Гейко С.М., Культенко В.П., Савицька І.М., Супрун А.Г. Методичні вказівки з вивчення курсу «Філософія» для денної форми навчання. – К., 2016.

5. Гейко С.М., Культенко В.П., Савицька І.М., Супрун А.Г. Методичні вказівки з вивчення курсу «Філософія» для заочної форми навчання. – К., 2016.

6. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Філософія: навчально-методичний посібник. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2015.

7. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Практикум з філософії. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2015.

12. Рекомендована література

ФІЛОСОФІЯ

Основна

1. Андрущенко В.П. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. [Текст] / В.П. Андрущенко, М. І. Михальченко. – К. : Генеза, 2006. – 368 с.
2. Історія філософії України: Підручник. [Текст] / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, І. В. Бичко та ін. – К.: Либідь, 2004.
3. Історія філософії України. Хрестоматія: Навчальний посібник / Упорядники: М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. – К., 2003.
4. Канке В.А. Философия: Учебник для вузов. [Текст] / В. А. Канке. – М.: **Логос**, 2007. – 376 с.
5. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. [Текст] / В. Г. Нестеренко. – К. : Абрис, 2005. – 335 с.
6. Новая философская энциклопедия: в 4т. / Ин-т философии Российской акад. наук; Гл. ред. В.С. Степин – М. : Мысль, 2010.
7. Новейший философский словарь: 3-е изд., исправл. – Мн.: Книжный дом, 2003. – 1280 с. – (Мир энциклопедий).
8. Філософія: Навчальний посібник / [І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко та ін.]. – К : Вікар: Знання, 2008. – 624 с.
9. Філософія: Підручник / [І.В.Бичко, І.В. Бойченко, В.Г. Табачковський та ін.] – К. : Либідь, 2001. – 408 с.
10. Філософія: Навчальний посібник / [Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль]. – К : Академвидав, 2004. – 624 с.
11. Філософія: терміни і **поняття**: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – 506 с.
12. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова). – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
13. Федів Ю. Історія української філософії: Курс лекцій. [Текст] / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. – К., 2004.

Допоміжна

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія – К., 2006.
2. Барулін В.С. Соціальна філософія. – К., 2003.
3. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К., 1996.
4. **Історія філософії** України. Підручник./М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін – К., 1994.
5. Історія філософії України. Хрестоматія: Навчальний посібник./Упорядники: М.Ф.Тарасенко, М.Ю.Русин І.В.Бичко та ін. – К., 1993.
6. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен-Львів, 1995.
7. Людина і довкілля: у 2 кн./Упорядн., автор вступних розділів, біограф. Довідок та коментарів В.С.Крисаченко. -К. , 1995.
8. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навчальний посібник для студентів вузів. – К., 1995.
9. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. –К., 2011.
10. Філософія: Підручник/Керів. авторського колективу І.В.Бичко. – К., 2001.
11. Філософія: Навчальний посібник/За ред. І.Ф.Надольного. – К., 1997.

Інтернет-джерела

1. Архів класичної філософської літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://abuss.narod.ru/Biblio/philo_zip.htm
2. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ae-lib.org.ua>

3. Веб-сторінка: Спадщина Отців Церкви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pagez.ru/lisn>

4. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>

5. Сайт Українського філософського фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philosophy.ua>

РЕЛІГІЗНАВСТВО

1. Академічне релігієзнавство: підруч. [Текст]: за наук. ред. проф. А. Колодного. – К.: Світ знань, 2000. – 862 с.

2. Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство: Посібник. – К.: Академвидав, 2011. – 464 с.

3. Релігієзнавство: підручн. [Текст]; за ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. – К.: вид. центр «Академія», 2008. – 408 с.

4. Релігієзнавство: навч. посібн. для дистанц. навч. [Текст] / А. М. Колодний, Т. А. Ніколаюк. – К.: Ун-т «Україна», 2003. – 269 с.

5. Черній А.М. Релігієзнавство: Посібник. 2-ге видання, доповнене – К.: Академвидав, 2008. – 400 с.

Основна

1. Антологія християнства: Хрестоматія з релігієзнавства та культурології під ред. Г. Лозко. Вид-во «Мандрівець», 2013. – 376 с.

2. Біблія. Режим доступу: <http://thales2002.narod.ru/tytbib.html>

3. Головащенко, С. І. Історія християнства: курс лекцій: навч. посібник / С. І. Головащенко. – К.: Либідь, 1999. – 352 с.

4. Історія релігії в Україні: навч. посібн. [Текст]: за ред. А. М. Колодного, П. Л. Яроцького. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 735 с.

5. Історія релігій: навч. посібн. [Текст] / В. Лубський, В. Козленко, М. Лубська, Г. Севрюков. – К.: Тандем, 2002. – 640 с.

6. Історія світової релігієзнавчої думки: Хрестоматія / За ред. Лубського В.І. – К., 1999.

7. Коран. Переклад смислів українською мовою Перекл. з араб. М. Якубович. – Стамбул – 2018 – 631 с. Режим доступу: <https://www.academia.edu/37819063/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%8E.%D0%92%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F7-%D0%BC%D0%B5%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B1%D1%83%D0%BB> На t Cilt 2018 The Quran Ukrainian Translation. 7th edition Istanbul Hat Cilt 2018

8. Липинський В. Релігія і церква в історії України / В. Липинський. – Філадельфія, 1925. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://diasporiana.org.ua>

9. Петрик, В. М. Нетрадиційні та містичні культури України: навч. посібн. [Текст]: за заг. ред. В. В. Остроухова. – К.: Росава, 2003. – 336 с.

10. Релігієзнавство: підручн. Калінін, Ю. А., Харьковщенко, Є. А. [Текст] / К.: Наукова думка, 1998. – 336 с.

11. Степовик, Дмитро. Релігії, культури і секти світу; посібн. з релігієзнавства і сектознавства [Текст] / Д. Степовик. – Івано-Франківськ: Вид-во Івано-Франківського теолог.-катех. духовн. інс-ту, 1998. – 266 с.

12. Трипітака. Електр.ресурс: <https://royallib.com/book/tipitaka/suttanipata.html>

Додаткова

1. Аверинцев С. С. Біблія // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2003. – 688 с.

2. Авраамічні релігії України у визнанні **плюралізму** і толерантності як чинників української ідентичності: наук. збірка за ред. С. Побуцького, П. Яроцького // Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. – Галич, 2018. – 312 с.
3. Бедуел, Гі. Історія Церкви [Текст] / Гі Бедуел; [пер. з франц. Г. Григорович]. – Л.: Свічадо, 2000. – 296 с.
4. **Біблія**. Святе Письмо Старого та Нового Заповіту [Текст]: повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та грецькими текстами Українського Біблійного Товариства. – United Bible Societies, 1994.
5. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква і Радянська держава (1939-1950) [Текст] / [пер. з англ. Н. Кочан, за ред. О. Турія]. – Л.: Вид-во Українського Католицького Університету, 2005. – 268 с.
6. **Бгагавад Гіта**. Режим доступу: <http://thales2002.narod.ru/tytgit.html>
7. Велесова книга: [ритм. пер. укр. мовою, дослідження та рецензії Б. Яценка; рос. мовою – В. Яценка]. – К., 2004.
8. Венедикт XVI (Рацінгер Йосиф). Сіль землі: **християнство** й Католицька Церква в ХХІ столітті. Розмова Петера Зевальда з Йосифом Рацінгером [Текст] / Венедикт XVI (Йосиф Рацінгер); [пер. з нім. О. Конкевича]. – Л.: Місіонер, 2007. – 282 с.
9. Віллем, Жан-Поль. Європа та релігії. Ставки ХХІ-го століття [Текст] / Жан-Поль Віллем; [пер. з фр.]. – К.: Дух і літера, 2006. – 331 с.
10. Вишковський, Павло ОМІ. Переслідувана Церква. Католики України в часи комуністичного режиму [Текст] / О. Павло Вишковський ОМІ. – К.: Католицький медіа-центр, 2009. – 310 с.
11. Вонг Е. **Даосизм** / Пер. с англ. – М, 2001.
12. Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури / Упоряд. пер. із санскр., прим. П. Ріггера. – К., 1992.
13. Грушевський, Михайло. З історії релігійної думки на Україні [Текст] / Михайло Грушевський. – Л.: 3 друкарні НТШ, 1925; К.: Освіта, 1992. – 192 с.
14. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу: іст.-реліг. моногр. [Текст] / митрополит Іларіон. – К.: АТ «Обереги», 1992. – 424 с.
15. Іларіон, митр. Слово про закон і **благодать** / пер., упорядкув., передм. В. Яременка. – К.: [б. в.], 2004. – 65 с.
16. **Історія релігії** в Україні у 10 т. [Текст]: К., 1996-2011.
17. Лютер М. Диспут про з'ясування дівості індульгенцій (95 тез). – Електронний ресурс. – Режим доступу <http://psdruchniki.ws/>
18. Магабгарата. Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Davniioindiiska_kultura/
19. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу: Ескіз української **міфології**. – К., 1992.
20. Огієнко І. І. Українська церква. Нариси з історії Української православної церкви : у 2 т / І. Огієнко. – К.: Україна, 1993. – Т. 1–3. – 284 с.
21. Оливер, П. **Мировые религиозные верования** [Текст] / Пол Оливер; [пер. с англ. О. Перфильева]. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 240 с.
22. О. Мудрий, Софрон. Нарис історії Церкви в Україні [Текст] / О. Софрон Мудрий. – Рим-Львів: Вид-во оо. Василян, 1995. – 404 с.
23. Петрик, В. М. **Демонологія**: еволюція та сучасний стан: навч. посібник [Текст] / В. М. Петрик, В. В. Остроухов. – К.: Кондор, 2005. – 192 с.
24. Пуряєва, Наталія. Словник церковно-обрядової термінології [Текст] / Наталія Пуряєва. – Л.: Свічадо, 2001. – 160 с.
25. Рацінгер, Йосиф. Вступ до християнства: лекції про Апостольський **символ віри** з новим вступним есеєм [пер. з нім. О. Конкевича]. – Л.: Місіонер, 2008. – 332 с.
26. Рибалкін В.С. **Коран** // Енциклопедія сучасної України: у 30 т / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. – К., 2003-2019.

27. Релігія в її складових і процесих їх осучаснення. Монографія за ред. Колодного А. – Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ. Вид-во Київ : Інтерсервіс. К., 2018. – 401 с.
28. Релігійна панорама. Інформаційно-аналітичний журнал. Засновник: Українська Асоціація релігієзнавців (№№ із 2000 р. і далі).
29. Риндюк Н. В. Талмуд // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К.: Наук. думка, 2013. – Т. 10 : Т – Я. – С. 24. – 784 с.
30. Саган, О. Н. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан [Текст] / О. Н. Саган. – К.: Світ знань, 2004. – 912 с.
31. Сергійчук, В. Нескорена церква. Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу [Текст] / В. Сергійчук. – К.: Дніпро, 2001. – 494 с.
32. Святе Письмо. Переклад Івана Хоменка. Електр. ресурс: <https://web.archive.org/web/20161017140723/http://bibliya.in.ua/index.php/site/index>
33. Священні тексти індуїзму на сайті Монастиря Йоги «Збори Тайн». Електр.ресурс: <https://web.archive.org/web/20090227074825/http://www.advayta.org/cat/?id=219>
34. 100 найвідоміших образів української міфології [Текст]; за заг. ред. Олени Таланчук. – К.: Орфей, 2002. – 448 с.
35. Стоцький, Ярослав. Монастир Отців Василян Чесного Хреста Господнього в Бучачі (1712-1996 рр.) [Текст] / Ярослав Стоцький. – Л.: 2005.
36. Шевченко, Віталій Володимирович. Православно-католицька політика та проблеми унійності в житті Русь-України доберестейського періоду. – К.: Преса України, 2002. – 416 с.
37. Шкраб'юк, П. В. Монаший Чин Отців Василян у національному житті України [Текст] / Петро Шкраб'юк. – Л.: Місіонер, 2005. – 439 с.
38. Элиаде М. Йога. Свобода и бессмертие/ Пер. сангл. – К., 2003.
39. Talmud Bavli. Електронний ресурс: <https://www.sacred-texts.com/jud/talmud.htm>

Інтернет-джерела

1. Сайт «Ізборник» – Історія України IX-XVIII ст.: першоджерела та інтерпретації (електронна бібліотека давньої української літератури та розвідок з політології) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua>
2. Сайт видавництва Свічадо! (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svichado.com>